

CONVENT DE LES CAPUTXINES (MANRESA)

El convent de les Caputxines de Manresa el varen fundar cinc monges que procedien del monestir que tenien a Barcelona, l'any 1638. Fins ara els historiadors han explicat que en l'edifici s'hi va muntar un claustre utilitzant columnes i capitells gòtics del segle XV que procedien del convent de Valldaura (Olvan, el Berguedà). A l'actualitat això es posa en dubte i fins i tot s'especula que el claustre provingués de la mateixa Manresa, de l'antiga església de Sant Domènec. Les grans destrosses que es produïren durant la Setmana Tràgica del juliol de 1909 i les posteriors de la Guerra Civil del 1936-1939, amb la crema de documents i esglésies i també enderrocs fa que sigui realment difícil de saber. Això sí, l'edifici actual del convent de les Caputxines va ser edificat amb posterioritat a la Guerra Civil. I l'element que ens interessa, que és el claustre, està format per columnes i capitells gòtics, de finals del segle XIV o principi del XV i va ser reconstruït entre els anys 1954 i 1972. Està format per 28 capitells, tenint en compte que els dels vèrtexs són dobles. 20 són originals i la resta són còpies d'alguns dels desapareguts i d'altres de malmesos.

SANT ISCLE DE BAGES (SANT FRUITÓS DE BAGES)

A l'extrem nord est del terme de Sant Fruitós de Bages destaca un nucli de cases, entre les quals hi ha el Mas de Sant Iscle que té adossada l'església que li dona el nom. Havia estat una filial de la Seu de Manresa, documentada el 937. L'any 1762 va ser unida a l'església de Viladordis i durant el segle XIX convertida en tinença de Santpedor

L'església és un edifici romànic del segle XII, amb una nau coberta amb volta de canó lleugerament apuntada i capçada per un absis cobert amb volta d'esfera. La porta, emmarcada per dovelles, és a la façana nord i data de l'any 1912. Té un curiós campanar romànic amb vestigis més antics. Fins l'any 1936 tenia un retaule gòtic, del qual avui es conserven només quatre taules, al Museu Comarcal de Manresa.

Lluís Fernández López

BIBLIOGRAFIA

Full dels Amics de l'Art Romànic de Sabadell, núm 42, del setembre de 2004.

Catalunya romànica. Vol. XI. Bages.

CARRERAS COSTAJUSSÀ, Miquel. *Elements d'Història de Sabadell*.

ARGEMÍ RELAT, Mercè. *D'Arraona a Sabadell. El naixement de la vila al voltant d'un mercat medieval*, p 36-47. Amics de l'Art Romànic de Sabadell. Sabadell, 2010.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 195

10 de març de 2019

EL MOIANÈS I EL BAGES

SANTA MARIA DE L'ESTANY

L'Estany és un municipi que deu el nom a l'aigua estancada que hi havia hagut a la part més baixa de la vall on es troba, a causa de la impermeabilitat del subsòl. Aquesta acumulació d'aigua era beneficiosa per l'agricultura però també era un focus de mosquits i d'infeccions. Així que l'any 1554, el darrer abat de l'Estany va fer construir una mina que dessecà l'estany i els aiguamolls.

L'origen del monestir va ser una petita capella dedicada a Santa Maria, edificada a finals del segle X, dins del terme parroquial de Terrassola. El 990 fou cedida a la seu de Vic, que hi establí una canònica. A partir del 1080 les notícies de la comunitat són abundants i el 1113 va passar a ser una abadia que tingué una vida pròspera fins a la meitat del

ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE L'ESTANY.

ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE L'ESTANY. Capçalera.

segle XIV, amb una gran extensió de dominis, principalment a la part central de Catalunya. La pesta negra i les disputes sobre la propietat feudal foren causa de la destrucció del monestir el 1395. La comunitat hagué d'exiliar-se passant a residir, durant una quarantena d'anys,

a Manresa i a Sabadell. Un cop de nou a l'Estany amb els terratrèmols de l'any 1448, va caure el campanar damunt la volta de l'església, i l'ensorrà. La recuperació va ser lenta i difícil i la decadència motivà que l'any 1592 se suprimís l'abadia i es convertís de nou en una canònica, la qual s'extingí l'any 1775, bo i passant a ser una simple parròquia.

L'església és la que es va consagrar el 1133, amb una nau, transsepte i tres absis amb un cimbori sobre la unió de la nau amb el creuer. Tres arcs torals sostenen la volta. Un altre arc, a l'entrada del presbiteri, és amb columnes semicirculars, amb capitells i bases esculpturades. Durant els segles XVII i XVIII es construí una sagristia on hi havia l'absis lateral sud, es reconstruí el cimbori derruït pel terratrèmol, es va fer una falsa volta de maó i es decorà amb un altar barroc. Durant les reformes dels anys 1970 i 1971 l'església va retornar al seu estil primitiu. Una imatge gòtica d'alabastre, de la Mare de Déu de la Llet presideix l'altar major.

SANTA MARIA DE L'ESTANY. Capitell.

L'absis exterior central és el primitiu. Llueix una finestra amb un arc monolític esculpit amb motius vegetals i envoltat amb arcades sostingudes per dues columnes amb capitells treballats. Els absis laterals es varen reconstruir a imatge i semblança del central.

La part més important del monestir de l'Estany és el claustre. És de planta quadrada i és notable per la decoració dels capitells, resultat d'obres dife-

rents d'entre el segle XII i finals del XIV. L'ala que és adossada a l'església és la més primitiva i els capitells, per la seva part interior, ens narren la història des de la creació fins al calvari. La resta de capitells són decorats amb animals, palmetes, volutes i fins i tot amb escenes profanes. Fa molt poc han quedat enllestides unes obres de millora del sistema de recollida d'aigües, la restauració de la columnata i l'adequació dels accessos.

Relació de l'Estany amb Sabadell. L'alou de Sant Salvador

On avui hi ha l'església de Sant Feliu o Fèlix de Sabadell hi havia hagut l'esglesiola de Sant Salvador d'Arraona, que depenia de l'única parròquia del terme, que era Sant Feliu d'Arraona (avui Sant Nicolau). L'església i un bon estol de terres eren conegudes per alou de Sant Salvador d'Arraona, el qual va ser donat pels senyors d'Arraona, al monestir de Santa Maria de l'Estany, entre l'any 1082 i el 1133. Per tal de tenir cura d'aquells béns, l'Estany va crear-hi una pabordia, és a dir, una casa monàstica petita que depenia del monestir. Així doncs, el paborde, que era un religiós revestit d'autoritat inferior a la de l'abat, era l'encarregat d'administrar els béns del monestir. Un càrrec força important durant els primers anys perquè va ser quan va sorgir el mercat i la població de Sabadell al seu entorn. Però també durant els segles següents, així per exemple, en 1299 el paborde va donar a cens el solar on havia d'edificar-se la casa Duran.

Miquel Carreras ens diu als seus *Elements d'Història de Sabadell*, que l'any 1373 el rector de Sant Feliu, aprofitant l'absència del paborde, es va traslladar a Sabadell i va començar a usar l'església de Sant Salvador com a parroquial. El paborde que regia la casa va oposar-se a aquest canvi, ja que l'església era la casa pabordial de Sant Salvador, del monestir de l'Estany. Com que el rector no es movia, el paborde va arribar a anar a veure el Papa perquè li donés la raó. Al capdavant, però va guanyar el rector de Sant Feliu, perquè tenia a la seva banda, si no el dret, la necessitat dels feligresos de no haver de traspasar el riu per anar a la parròquia, cosa que el bisbe de Barcelona va reconèixer l'any 1391, i va donar el permís de canviar de seu la parròquia. El canvi de lloc va portar el canvi de nom, és a dir, de Sant Salvador d'Arraona a Sant Fèlix de Sabadell.

La gran propietat de l'Estany a Sabadell es va acabar amb la desamortització, l'any 1835.